

Năm 54 khi đi cò vào Nam, tôi mới lên bảy, chacha đã tuối đã rên rờ câu hát “tôi xa Hà-Nội năm lên mười tám khi vò a biết yêu”.

1954 ...

Năm 54 khi đi cò vào Nam, tôi mới lên bảy, chacha đã tuối đã rên rờ câu hát “tôi xa Hà-Nội năm lên mười tám khi vò a biết yêu”. Lúc bảy giờ tôi chỉ là thằng bé con học mũi còn chacha sách, thòm chí tíi ngó thònh thòang vòn còn đái dòm và òa òa, òy thò mà khi rời xa Hà Nội dòm ng nhìn trong lòng tôi đã mang nặng trĩu hình ảnh con Quán, “cô láng giềng” nhóc tíi cò a tôi.

Nhà con Quán sát vách nhà tôi. Lúc gia đình tôi vò a dòn đòn phò Lò Sứ là cha mẹ nó đã ghé qua chơi và kết thân ngay với ba mẹ tôi. Ban đầu tôi chê nó là gái cho nên không thèm kết bạn, mãi sau tìm quanh xóm không ra thằng nhóc nào thì tôi mới chịu làm quen với nó. Quán bạn trước tuối tôi, còp má nó phúng phính tròng hồng, đôi mắt tròn xoe, to nhò hớt nhần, môi dòn dòn nó lúc nào cũng trờ ra trong giềng nhò đang nũng nịu. Mấy tháng cuối cùng ở Hà Nội chị em tôi đang nghe hè cho nên hàng ngày khi ba mẹ về nhà, hai bà chị đò c giao nhiêm với giề em, tôi với thằng em hai tuối. Con Quán thònh đò c cha mẹ cho qua nhà tôi chơi, có khi tỏ sáng đòn chiếu. Nó hay mang đò chơi qua, biết tôi chơi nhòng trò chơi cò a con gái nhò chơi búp bê, chơi nhòu nhòng bòng nhòng nhòi niêu soong chò nhò a bé tí teo cò a nó v.v... Tuy không thích các trò chơi “thò mọt” này nhòng tôi luôn luôn chịu theo ý nó. Vì là con trai đòu trong gia đình, đò c ba mẹ nuông chiều nhò “ông vua con” cho nên tính tình tôi rớt òng ngònh, luôn luôn biết mòi ngò cì phò theo ý mình, thò nhòng đò với con Quán tôi òi “nhún nhòng” đòn đò nó nói gì tôi cũng răm rốp nghe theo. Kò cũng ò, không lý hầy còn bé mà tôi đã có máu đò gái !? Thònh thòang hai đò a tôi thay đò trò chơi, chuyòn qua thi òp đò c, òp viòt. Tuy đò c chò giề hòn con Quán và viòt chò đòp hòn nó nhòng khi chò m đò m, lúc nào tôi cũng cho nó đò m cao hòn, mòi òn đò c với con Quán cò cì nhe cái hàm răng sún, gòng mọt nó ròng rò hòn ra. Chơi trong nhà lâu dâm ra chán cho nên có òn tôi đã lén hai bà chị, rò con Quán bẻ đò ng qua bên bờ hồ, chui ra phía sau đòn Ngò c Sòn xem ngò c òn câu cá. Báo hòi hôm òy hai bà chị tôi đã hớt hòang đò xô đi tìm, lúc hai đò a tôi mò về nhà là bò hai bò cú cho muòn òng cò sò, đã với chiếu với òi còn bò bò mò quòt cho mòi roi òn cò mông. Đò òy con nít ở Hà Nội hay bò “mòi mìn” biết cóc bán qua Tòu cho nên không cha mẹ nào dám thò con cái ra ngoài đò ng mọt mình. Cũng may là hôm òy tôi với con Quán không gòp mòi mìn chò nhòu không thì biết đâu chòng giề này hai đò a tôi đã là “chú chòt” với “a xòm”!

Tình bạn giữa tôi và con Quán càng ngày càng th&#m thi&#t. Hôm nào không th&#y con bé qua ch&#i là tôi l&#i “ng&#n ng&# n&#i s&#u”. Ch&# l&# tôi bi&#t yêu s&#m th&# sao !? Ch&#c là không ! Tôi m&#i b&#y tu&#i, còn con nít ranh, yêu đ&#ng cái n&#i gì !!! Con Quán có v&# “m&#t” tôi, h&# có món gì ngon ng&#t nó đ&#u chia hai, n&#a cho tôi, n&#a cho nó. Nói v&#i tôi, nó luôn mi&#ng “m&#y m&#y, tao, tao” th&# nh&#ng đôi khi nó “đ&# ch&#ng” đ&#u ng&#t g&#i tôi b&#ng “c&#u” và x&#ng b&#ng “m&#”, gi&#ng nh&# b&# m&# nó x&#ng hô v&#i nhau. Đúng là con bé ranh con, thích t&#p t&#nh chuy&#n ng&#i l&#n !

Hai đ&#a tôi quen nhau đ&#c vài tháng thì đ&#n ngày gia đình tôi di c&# vào Nam. Ngày ra đi, Quán cùng b&# m&# ti&#n đ&#a gia đình tôi đ&#n t&#n Nhà Hát L&#n, đ&#a đi&#m t&#p trung tr&#c khi gia đình tôi ra phi tr&#ng Gia Lâm đi máy bay vào Nam. Lúc gi&# bi&#t m&#i ng&#i đ&#u ng&#m ng&#i b&#n r&#n, con Quán ôm tôi khóc s&#t m&#t. Khi xe r&#i bánh, ngoái nhìn l&#i tôi th&#y con b&#n v&#a m&#u máu khóc v&#a v&#y tay chào, chào nhau l&#n cu&#i đ&# r&#i mãi mãi không còn th&#y nhau !!!

Đ&# h&#n n&#a th&# k&# trôi qua tôi ch&#a m&#t l&#n v&# thăm Hà N&#i. Còn sót l&#i trong ký &#c “tù mù” c&#a tôi Hà N&#i đ&#ng nh&# ch&# v&#n v&#n có h&# Hoàn Ki&#m g&#n nhà mà tôi hay l&#o đ&#o theo chân ông anh h&# đi nh&#t qu&# s&#u thiên h&# hái b&# sót đ&#i g&#c cây quanh b&# h&#, hay quán kem M&# Béo mà ba th&#ng đ&#t tôi đi ăn vào nh&ng tr&#a hè nóng b&#c, hay các r&#p xi nê L&#c H&#ng, Olympia mà th&#nh th&#ang ch&# em chúng tôi đ&#c ba cho đi xem v.v...Hà N&#i trong n&#i nh&# c&#a tôi, ngoài cái h&#ng v&# c&#a món c&#m vòng ăn v&#i chu&#i tiêu, c&#a món canh s&#u n&#u v&#i m&# và th&#t n&#c, còn có các trái cây đ&#c bi&#t c&#a mi&#n B&#c nh&# qu&# s&#u, qu&# nh&#t, qu&# soạn trà v.v...M&#i th&# tôi ch&# thoáng nh&# th&# nh&ng cái g&#ng m&#t nh&#a l&# c&#a con Quán hôm &#y thì tôi nh&# rõ m&#n m&#t !

Lúc m&#i vào Nam, gia đình tôi cùng m&#t s&# gia đình di c&# khác đã đ&#c chính ph&# đ&#a v&# t&#m c&# t&#i x&#ng xà bông Tr&#ng Văn B&#n &# trong Ch&# L&#n. Đ&#o &# Hà N&#i tôi th&#ng đ&#c m&# cho ăn ph&# đi&#m tâm b&#i v&#y nên m&#i vào Sài Gòn có m&#y ngày là tôi đã th&#y th&#m ph&# và đòi ăn. M&# sai ch&# Vân Anh đ&#t tôi đi ăn ph&#. Hai ch&# em đi tìm hàng gi&# mà v&#n không th&#y ti&#m nào bán ph&#, h&#i thăm ng&#i đi đ&#ng thì h&# đ&#u nh&ng m&#t h&#i ng&#c l&#i : “ph&# !? ph&# là cái gì dz&#y ???” M&#i sau khi vào m&#t ti&#m ăn n&#, th&#y m&#t ng&#i khách đang ng&#i ăn m&#t tô “gi&#ng gi&#ng ph&#” ch&# tôi b&#n g&#i ch&# ti&#m, kêu m&#t tô “gi&#ng v&#y”, đó chính là tô h&# tíu đ&#u tiên c&#a th&#ng bé B&#c K&#, và vì không ph&#i là ph&# cho nên tôi ch&# ăn có vài mi&#ng là b&# đ&# !

Gia đình tôi &# trung tâm t&#m c&# có vài tu&#n l&#, sau đó ba tôi thuê đ&#c m&#t căn nhà &# h&#m Đ&# Thành Nhân bên Khánh H&#i; ba ch&# em tôi b&#t đ&#u đi h&#c l&#i, tôi vào l&#p t&# tr&#ng ti&#u h&#c Vĩnh H&#i. Lúc m&#i đ&#u, đám h&#c sinh B&#c k&# di c&# đ&#c đ&#n vào nh&ng l&#p h&#c riêng, hoàn toàn tách bi&#t v&#i đám h&#c sinh Nam K&#. Do khác bi&#t v&# gi&#ng nói các h&#c sinh g&#c B&#c th&#ng hay b&# các h&#c sinh g&#c Nam ch&#c gh&#o ch&# nh&#o “B&#c k&# rau mu&#ng”, “B&#c k&# ăn th&#t chó” v.v...cho nên vào gi&# ra ch&#i đôi lúc đã x&#y ra nh&ng màn ch&#i nhau hay &#u đ&# gi&#a hai nhóm h&#c sinh Nam B&#c.

Lúc ban đ&#u, ng&#i B&#c di c&# không ít thì nhi&#u đã g&#p khó khăn trong vi&#c h&#i nh&#p vào đ&#i s&#ng m&#i, cái khó khăn chính có l&# là v&#n đ&# ngôn ng&#. Trong h&#m Đ&# Thành Nhân ch&# có m&#i gia đình tôi là ng&#i B&#c b&#i th&# m&#i l&#n ra đ&#ng h&# tôi m&# mi&#ng ra là ng&#i ta l&#i c&#i ch&# nh&#o cái gi&#ng “B&#c k&# dz&#n” c&#a tôi, và ng&#c l&#i đôi lúc có nh&ng cái ng&#i ta nói thì tôi “ú &#” ch&#ng hi&#u h&# nói gì !? Đ&#n đ&#n tôi c&# s&#a gi&#ng nói cho b&#t đ&#c s&#t B&#c K&# và đ&#ng th&#i h&#c thêm nh&ng ngôn t&# m&#i c&#a ng&#i Nam, ra đ&#ng tôi tránh x&# đ&#ng nh&ng t&# ng&# đ&#a ph&#ng c&#a mi&#n B&#c, thay vì “cái c&#c, cái bát, cái thìa, bánh tây, năm hào v.v...” tôi nói l&#i thành “cái ly, cái chén, cái mu&#ng, bánh mì, năm c&#c v.v...” Đ&#n đ&#n tôi đã làm quen v&#i các món ăn mi&#n Nam nh&# chu&#i ch&#ng b&#t bánh n&#c đ&#a, chè đ&#u đ&# bánh l&#t, n&#c đá nh&#n xi rô v.v...Bà con

trong hóm đã mở rộng vòng tay thò tay yêu đón nhận gia đình chúng tôi, ngó mắt nhìn tôi bằng “thần ng nhìn Bức k”, mở cách âu yếm ch không có vẻ nh o báng k th nh lúc ban đ u. Tôi bắt đ u k t b n v i lữ tr trong xóm, tôi ch i thân nh t v i th ng Châu phía tr c nhà. Châu h c ngang l p và cùng tr ng Vĩnh H i v i tôi, hàng ngày hai đ a tôi cùng đi b đ n tr ng. Nh ng ngày ngh h c Châu hay r tôi đi t m m mé sông g n nhà, có khi hai đ a l i b tu t qua bên s thú hay v n “B Rô”. T ngày quen Châu, gi ra ch i tôi ít b đám h c sinh Nam K ch c gh o n a. Châu m côi m , nó có ng i ch tên Trinh, h n tôi kh ang b n năm tu i. Ch Trinh th ng tôi l m, ch hay g i tôi b ng “c ng”. Có l n đi ch v ch mua cho tôi trái Ô Môi, tôi ch a h th y trái này l n nào cho nên không bi t ăn làm sao, ch l y dao róc v c ng chung quanh, tách ra đ a cho tôi m t “m c” tròn c đ ng b c c c, tôi n m th y v ng t nh ng mùi thum th m, khăm kh m nên nhăn m t, tính nhè ra, ch Trinh v a c i v a l y tay bắt mi ng tôi: “ăn đi c ng, ngon mà, sao nh ra dz y!?”. Tôi nh m m t nh m mũi c ăn, mi ng Ô Môi đ ng nh ng t h n và h t còn mùi thum th m. Tôi th y ch Trinh đ ng nh đ p h n ra. Tôi bi t ăn trái Ô Môi t d o y !

Sai Gòn ch a đ y m t năm thì ba tôi đ c l nh thuy chuy n ra nhi m s m i t i Nha Trang. Lúc gia đình tôi đ n ra Nha Trang, tình hình Sài Gòn đang l n x n vì có đánh nhau gi a quân đ i chính ph và nhóm Bình Xuyên. Hóm Đ Thành Nhân g n khu v c giao tranh cho nên đa s đ ng bào trong xóm đã đi lánh n n nh ng n i khác. Gia đình th ng Châu v quê cho nên tôi đã không g p đ c nó và ch Trinh đ t giã. B y tám năm sau nhân chuy n ngh hè trong Sài Gòn, tôi quay v xóm Đ Thành Nhân mong tìm g p l i b n x a th nh ng c nh v t đã hoàn toàn thay đ i. Nghe k thì sau m t cu c h a h an l n, nhà c a trong hóm đ u b cháy r i. Con hóm sau đó đ c ch nh trang thành con đ ng l n và nhà c a đ c xây c t khang trang h n x a. Tôi tìm không ra nhà th ng Châu, có th gia đình nó đã đ n đi n i khác.

Lúc m i ra Nha Trang gia đình tôi thuê nhà Xóm Giá trong Ph ng C i. V ch ng ông Sáu ch nhà chuyên ngh làm giá. Ngoài khu v n m giá, ông Sáu còn có khu v n th t r ng quanh nhà tr ng nhi u l ai cây ăn trái nh mít, i, cam, kh , đu đ , cây lý v.v... Ông bà Sáu không có con cho nên r t th ng tôi, tôi đ c ông bà cho phép t do leo trèo và hái trái cây trong v n. M i bu i sáng tôi th ng ra g c cây lý, tìm nh t nh ng trái chín b d i ăn r ng đêm tr c, đem vào r a s ch và c t b nh ng ch h . Trái lý cùng h v i trái m m, tròn và m ng c m h n m n nh ng th m và ng t h n. Tôi nh nhi u đ n trái lý n i khu v n nhà ông Sáu b i l l n đ u tiên mà cũng là l n cu i cùng tôi ăn trái y, sau này đi kh p ch n tôi không h th y l i cây lý. Năm y tôi vào h c l p ba tr ng Nam Ti u H c Nha Trang. Th ng b n tôi k t thân đ u tiên là Khu t Nguyên Dũng. Nhà Dũng đ ng B ch Đ ng, tan h c v nó hay ghé nhà tôi ch i và l n nào cũng nh l n n y ph i đ y m t b ng trái cây cu u m i ch u v . Dũng “hoang đàng” r t s m, tôi “h” cũng t i nó (!) năm h c l p nh t nó đ đ tôi tr n h c đ u đ u. Dũng b h c r t s m, sau đăng lính không quân, đ o nó đ ng Nha Trang th nh th ang có ghé nhà tôi nh ng sau đó thì b t tin luôn.

Đ m t năm sau thì nhà tôi đ n v đ ng Ph c H i, Xóm M i, ngay tr c v n m cây c a ty nông nghi p (sau này là tr ng ti u h c Âu C). Đ o y khu Xóm M i ch a phát tri n, nhà c a còn r t th a th t, nhà tôi c u i đ ng, k đó là bãi cát hoang vu đ y cây x ng r ng xa xa là khu r ng th p ch y dài tu t lên t n Bình Tân. Đám con nít chúng tôi th ng hay lên khu r ng này hái trái ma đ ng, cam đ ng, đu đ , sim v.v...Sau v n m là bãi cát l n g i là khu Đ ng Đ a vì có đ o ng i ta tr ng đ a h u đ ó. Bãi cát có vô s k nhông, h i đó t i tôi ít khi

đọt bọ y không, thọt ng thọt ng chọt đi rình gọt nhọt ng bọ y đã xọt pọt n cọt a thiên họt, đem kọt không vọt, xọt thọt t, bọt m nhọt rọt i gói lá chanh đem nọt ng, ăn vọt i bánh tráng, ngon họt t biọt t ! Vọt n vọt m cây do hai ông bà cọt gọt c Bọt c Kọt cọt u trông nom, cọt ông là ba cọt a chọt Mọt n, bọt n cọt a chọt Vân Anh tôi. Khu vọt n có rọt t nhọt u chim chóc, nhọt u nhọt t là chim sọt và chim sâu, tôi hay qua bên đó bọt n chim, mọt i lọt n giọt t đọt c chim là lọt y máu chim bôi vào chọt c ná đọt lọt y hèn! Trong khu vọt n có cây soan rọt t lọt n, vào nhọt ng buọt i trọt a hẹt nóng bọt c tôi hay trèo lên cây, ngọt ngọt i nọt i cành ba chọt c, nọt m đón gió mát. Thọt nh thọt ang mọt hay sai tôi hái lá soan đem vọt dú trái cây. Bọt n bè tôi nhọt u ngọt i chọt biọt t cây soan qua bài hát (“Hoa Soan Bên Thọt m Cọt” cọt a Tuọt n Khanh) hoọt c qua tiọt u thuyọt t (“Mọt a Trên Cây Sọt u Đổng” cọt a Nhã Ca), tôi may mọt n họt n vì đã tọt ng đọt c trèo lên cây soan ! Bên cọt nh vọt m vọt m là nhà cọt a ông biọt n lý, tên gì tôi quên mọt t. Chung quanh nhà ông có ngôi vọt n thọt t rọt ng trọt ng nhọt u cây sa pô chẹt và măng cọt u, thọt nh thọt ang tôi hay chui rào vào hái trọt m măng cọt u, có lọt n xém bọt chọt cọt n! Huân, con trai ông lọt n họt n tôi bọt n, năm tuọt i và họt i đó họt c trên tôi mọt y lọt p, chọt hiọt u anh chàng này họt c hành “thâm cọt u” ra sao mà sau này lọt i vào họt c chung vọt i tôi năm đọt nhọt t Võ Tánh !?

Cách nhà tôi chọt ng đọt vài trăm thọt c, đi băng qua đọt ng rọt y xe lọt a là Xóm Đọt ng. Ban tọt i trong xóm hay có sòng lô tô, có lọt n tôi chọt i trúng đầu đọt c vài chọt c bọt c, tọt ng bọt vọt khoe vọt i mọt bọt mọt đánh cho mọt t trọt n vì tọt i cọt bọt c. Thọt nh thọt ang có cọt ca bài chòi, điọt n viên là dân trong xóm, ban ngày họt làm lao đọt ng, đọt p xích lô hay buôn thúng bán mọt t, tọt i đọt n tọt tọt p lọt i nọt i khọt ang đọt t trọt ng, vọt mọt t vọt mọt y, ca điọt n các tuọt ng tích ngọt n, không thọt u tiọt n vé, khọt giọt chọt tùy tâm vọt ng họt tiọt n, đọt m con nít chúng tôi đọt c đọt p coi “chùa”, khọt ai tọt cho nên lúc nào cũng vọt n ào tán thọt ng.

Trên đọt ng Nguyọt n Hoàng, ngôi chọt Xóm Mọt i lúc chọt a xây, ngay mé sau trọt ng Giu Se Nghĩa Thọt c là bãi đọt t trọt ng (sau này là hông chọt Xóm Mọt i); vào nhọt ng đêm trọt ng Giu Se chiọt u phim tôi và lũ bọt n rọt nhau trèo tọt ng leo rào phía sau vào xem phim “cọt p”. Các freres thọt ng thọt ng chiọt u phim hay, đa sọt là thuyọt t minh đọt cho các khọt giọt nhọt c tọt hiọt u chuyọt n phim.

Đọt n cuọt i thọt p niên 50, Xóm Mọt i đã bọt t đọt u phát triọt n, con đọt ng Phọt c Họt i đã phóng dài đọt n tọt n hàng rào phi trọt ng, đọt ng Nguyọt n Hoàng đã mọt rọt ng đọt n khu Đọt nh Cọt, khu Đọt ng Đọt a nhà cọt a mọt c lên nhọt nọt m v.v...

Nhọt ng năm sau này, gia đình tôi đọt n vọt đọt ng Khọt ng Tọt, rọt i Âu Cọt và cuọt i cùng là đọt ng Chi Lăng. Tôi cọt ngọt vọt đó khá lâu, mọt t thọt i nọt i tiọt ng phá làng phá xóm, tôi “quọt y” quá cho nên dân trong xóm ai cũng “ngán”. Sau này tôi ăn họt c thành tài, có lọt n vọt lọt i xóm cũ, thăm bà cọt hàng xóm ngày xọt a, bà cọt xoa đọt u tôi nói: “Bây giọt mọt y nên ngọt i, tao mọt ng cho má mọt y, chọt họt i đó mọt y phá nhọt quọt cho nên tao cọt đọt nhọt lọt n lên mọt y chọt đi ăn cọt p !”

Giọt này nhọt c nhọt lọt i xóm cũ ngày xọt a tôi vọt n chọt a quên đọt c tên cọt a nhọt ng “bông họt ng” nhọt chọt Nguyọt t (Chi Lăng), chọt Vân (Phọt c Họt i), hai chọt em Ngô, Ngát (Mọt nh Tọt), Búi thọt Trọt ng, Thanh Thọt y (Cọt Loa), Thao Thao (Khọt ng tọt), Thân Ngọt c Huyọt n (Phọt c Họt i), Xuân Mẫn (Vọt n Kọt p), hay các “chàng trai nọt c Viọt t” Nguyọt n Hoàng Hiọt p (Cọt Loa), Nguyọt n Lọt c (Khọt ng Tọt), Nguyọt n Bé (Chi Lăng), Hà Duy Nhọt m (Âu Cọt) v.v...

Nha Trang đã đọt lọt i trong tôi quá nhọt u kọt niọt m tọt cái thuọt niên thiọt u đọt y hoa mọt ng cho đọt n mọt i tình thọt đọt i đọt u đọt i. Tuy tôi sinh ra vọt đọt t Bọt c nhọt ng nọt u có ai họt i tôi ngọt i miọt n nào, tôi sọt trọt lọt i không mọt t chút đọt n đo: “tui” ngọt i “Nhe Treng” !

1975 ...

Sau biọt n cọt tháng tọt, đọt i tôi coi nhọt “banh ta lông”, công danh sọt nghiọt p, nhà cọt a tiọt n tài

b&#n g ch&#c tan t&#nh nh&# m&#y kh&#i. Th&#ng 06 n&#m 75 t&#i h&#ng h&#i đi tr&#nh di&#n “h&#c t&#p c&#i t&#o”, ban đ&#u c&# đ&#nh ninh là ch&# ph&#i “h&#c t&#p” m&#&#i ngày ch&# đ&#u ng&# b&# giam li&#n t&# t&# hai n&#m m&#t th&#ng b&#n ngày ! Th&#i gian &# t&#, ngh&#i &#i còn &# nh&# mình! Ch&# trách sao ng&#&#i đ&#i th&#&#ng ví von: “nh&#t nh&#t t&#i tù, thiên thu t&#i ng&#ai”. Trong b&#n th&#ng cu&#i cùng, t&#i b&# đ&#a v&# khám Chí Hòa, b&# giam chung m&#t khu v&#i các ô&#ng tại to m&#t l&#n th&#i Vi&#t Nam C&#ng Hòa. B&#n th&#ng &# tù kh&#ng khi&#p nh&#t! Lúc tr&#&#c khi b&# giam &# các tr&#i tù Tr&#ng L&#n, Xuân L&#c, K&# Tum, đ&#m tù chúng t&#i đ&# b&# tù t&#ng vì còn có th&# đi &#i trong ph&#m vi c&#a tr&#i, ngoài ra th&# nh&# th&#ng đi lao đ&#ng ch&#t tre đ&#n g&# còn lén lút mua đ&#&#c th&#t thú r&#ng c&#a đ&#ng bào bên ngoài. Khi v&# Chí Hòa thì coi nh&# b&# bó r&#. Phòng giam ch&#t c&#ng, n&#m ch&#c tù nhân chen chúc trong cái phòng r&#ng có h&#n ch&#c th&#&#c vu&#ng. T&#n nhân m&#i tu&#n đ&#&#c đi t&#m hai &#n, m&#i ngày đ&#&#c cho ra ngoài hành lang m&#&#i l&#m phút ph&#i n&#ng (cho đ&# b&# phù th&#ng!). Kh&#u ph&#n c&#m tù thông th&#&#ng ch&# có vài c&# khoai s&#ng hay chén c&#m rau cho nên đ&#m tù đ&#i r&# h&#ng. Tr&#&#c n&#m 75, t&# nh&#t báo Tr&#ng Đen có đ&#ng chuy&#n “con ma vú dài” trong khám Chí Hòa. Chuy&#n k&# r&#ng &# t&#i m&#t phòng giam n&# ban đ&#m có con ma vú dài th&# nh&# th&#ng hi&#n lên ch&#i trò “c&# vú &#p mi&#ng” các tù nhân. Đ&#o tr&#&#c khi đ&#c câu chuy&#n n&#ph&#a đó t&#i ch&# c&#&#i ch&# đ&#u ng&# có ngày chính mình &#i b&# giam trong cái phòng &#y và r&#i cũng ch&# vì đ&#i quá t&#i &#i mong sao g&#p đ&#&#c con ma đ&# có thêm tí s&#a thay c&#m !!!

Đ&#n th&#ng 07 n&#m 77 thì t&#i đ&#&#c tha. Nhà c&#m quy&#n c&#ng s&#n s&# t&#i ch&#a “ti&#n b&#” hoàn toàn cho nên đ&# b&#i thêm cho t&#i m&#t hình ph&#t ph&# : “qu&#n ch&# m&#t n&#m t&#i đ&#a ph&#&#ng”. “Qu&#n ch&#” có nghĩa là t&#i b&# giam &#ng t&#i gia, m&#i di chuy&#n đ&#u ph&#i khai báo v&#i nhà c&#m quy&#n s&# t&#i. Còn “đ&#a ph&#&#ng” chính là làng kinh t&# m&#i Đ&#ng L&#c, thu&#c xã Cam Ph&#&#c, huy&#n Cam Ranh, n&#i mà gia đ&#nh t&#i đ&# ép bu&#c đ&#n vào sau n&#m 75. Căn nhà c&#a gia đ&#nh t&#i &# đ&#&#ng Hùng V&#&#ng Nha Trang đ&# nhà n&#&#c t&#ch thu. Cho dù đ&# chu&#n b&# tinh th&#n r&#t k&# nh&#ng t&#i v&#n không kh&#i b&# “s&#c” khi nhìn th&#y c&#nh nghèo c&#a gia đ&#nh. Chao ôi, còn c&#nh nghèo nào h&#n, cu&#c đ&#i đ&#i bi th&#m ngoài s&#c t&#&#ng t&#&#ng c&#a t&#i !!! C&#a c&#i, ti&#n b&#c c&#a gia đ&#nh t&#i tiêu hao m&#t ph&#n t&#i lúc di t&#n vào Sài Gòn h&#i cu&#i tháng 03 /75, đ&# hoàn toàn “ráo n&#o” sau hai &#n đ&#i ti&#n c&#a nhà n&#&#c. T&#i nghi&#p các ch&# em t&#i bao nhiêu n&#m s&#ng n&#i thành th&# nay b&#ng đ&#ng ph&#i làm quen v&#i công vi&#c đ&#ng áng chân &#m tay b&#n, cày cu&#c b&# h&#i tai mà v&#n không đ&# lúa g&#o ăn. Chung quy đ&#u do cái chính sách canh tác t&#p th&# quá &#i th&#i c&#a nhà n&#&#c ! Ru&#ng t&#p th&# cho nên bà con ch&# làm vi&#c c&#m ch&#ng, thói đ&#i “cha chung không ai khóc”, r&#t cu&#c đ&#n mùa g&#t, s&# lúa thu h&#ach sau khi tr&# thu&# xã, thu&# thôn, tr&# ti&#n lúa gi&#ng, ti&#n phân bón vay c&#a nhà n&#&#c v.v...chia cho nông dân ch&# đ&# đ&# n&#u cháo hay n&#u c&#m đ&#n mì khoai ăn c&#m h&#i !!! Qu&#n trí tr&#&#c c&#nh hàn vi c&#a gia đ&#nh, t&#i quy&#t đ&#nh ra Nha Trang ki&#m s&#ng b&#t ch&#p &#nh qu&#n ch&# c&#a nhà n&#&#c. Nh&# s&# giúp đ&# c&#a Sum, m&#t b&#n h&#c cũ t&#i xin đ&#&#c vi&#c làm t&#i x&#&#ng c&#a c&#a chú t&# H&#ng trong Ph&#&#ng C&#i. Trong m&#y th&#ng tr&#i t&#i c&#

an ph&#n v&#i ngh&# th&# c&#a, nhìn lên không b&#ng ai, nhìn xu&#ng ch&#ng th&#y h&#n ai, nhìn quanh nhìn qu&#n th&#y ai cũng nh&# mình, cùn đ&#nh, m&#t r&#p ! L&#&#ng th&# c&#a đ&# cho t&#i đ&#ng ti&#n ăn n&#i t&#m trú, còn &#i chút ít t&#i mua r&#&#u u&#ng gi&#i s&#u.

Làm th&# c&#a đ&#&#c vài th&#ng thì t&#i b&# m&#t vi&#c. X&#&#ng c&#a đòi h&#i t&#i b&# túc t&# s&# y&#u lý &#ch đ&# &#p h&# s&# công nhân. T&#i v&# đ&#a ph&#&#ng kinh t&# m&#i xin t&# s&# y&#u lý &#ch, tên thôn tr&#&#ng an ninh ch&#ng nh&#ng không cho mà &#i còn đòi b&#t nh&#t t&#i v&# t&#i đi làm xa mà không xin phép tr&#&#c. S&# b&# r&#c r&#i, t&#i tr&#n ra &#i Nha Trang, xin ngh&# vi&#c x&#&#ng c&#a. Sau đó ít lâu t&#i xin đ&#&#c vi&#c làm trong đoàn tr&#c đ&#a t&#i m&#t nông tr&#&#ng th&#y &#i tu&#t lu&#t trong r&#ng sâu Ban Mê Thu&#t. Đoàn đ&#c do anh Kính thành &#p, quy t&# ch&#ng kh&#ng năm m&#&#i ng&#&#i, đ&#a s&# thu&#c thành ph&#n h&#c sinh con em “ng&#y”, v&#a t&#t nghi&#p trung h&#c nh&#ng không vào đ&#i h&#c đ&#&#c vì “lý

ch x u". Anh Kính tr c 75 làm vi c cho công ty RMK c a M , không hi u b ng cách nào anh "th " đ c g n c ch c cái máy tr c đ a, anh ký đ c kh c đ c v i ty th y l i Đ c L c là nh dây m r mu ng gì đó v i tên "th tr ng". Công vi c tôi làm không có gì c c nh c cho l m, l ng b ng khá h u h , ch h i kh là hàng ngày ph i đi b c ch c cây s trong r ng và h i s g p c p hay g p m y ông th ng Fulro. Hàng ngày m i toán đo đ c g m ba ng i vác máy đo, "mia" (thanh g dài, s n tr ng đen, dùng làm đ ng c đ c cao đ), c c, dao r a, th c ăn n c u ng v.v...đi vào r ng đ n nh ng khu đ c ch đ nh m i ngày. Xong vi c, chi u v là t t p nh u nh t, ca hát, ch i c t ng, c domino v.v...Đoàn chúng tôi g n m t buôn Th ng (buôn E Sup), chúng tôi hay qua buôn đ mua r u c n hay gà v t. Ng i Th ng hi n hòa, m c m c, r t đ th ng. Nh ng ngày ngh cu i tu n tôi hay la cà qua bên buôn, nh v y quen đ c m t cô gái Th ng, cô này t ng đ i nói khá ti ng Vi t, bán r u c n l i r h n nh ng nhà khác. Th nh th ang tôi hay xin ch Vân Anh (gi nhi m v n u ăn cho đoàn) m t ít mu i hay vài c c đ ng tán đ em qua "xã giao" v i cô gái, đám tr trong đoàn hay nói đùa "anh Long dê gái Th ng" khi n cho bà ch tôi lo. Bà đ a tôi : "Long à, coi ch ng con nh Th ng nó th cho đó". Th y bà ch khéo lo, tôi ch m m c i tr n an : "Em không "th " nó xinh b ng thì thôi ch sao mà nó th em đ c !". Th t ra tôi ch ng có tình ý gì v i cô gái Th ng, tôi đâu có ngu đ n đ tính chuy n m c kh !!!

Làm vi c trên Ba Mê Thu t đ c tám tháng tôi th y nh Nha Trang cho nên xin anh Kính ngh phép. Hôm đi, tôi ghé ch mua 5 kí cà phê s ng tính mang v làm quà cho b n Nha Trang. Khi v đ n b n xe Sinh Trung, th y các con buôn g mua giá cao tôi bèn bán luôn cho h . Tôi mua 1 kí có 2 đ ng, bán đ c 30 đ ng, 5 kí tôi l i c th y 140 đ ng, b ng c tháng l ng ! Đ ng không đ c m ti n, th y ham cho nên tôi đ tính s ngh vi c đo đ c đ đi buôn cà phê, v a ki m đ c nhi u ti n h n mà đ ph i làm vi c trong r ng. Sau 75, nhà n c c ng s n đã tru t h u t c các đ n đi n cà phê c a t nhân trên Ban Mê Thu t và đ ng th i ki m soát m i vi c phân ph i cà phê trong n c. Ngoài ra do v n đ h n ch đi l i cho nên giá cà phê c các t nh khác đ u r t cao. H t phép, tôi lên Ban Mê Thu t xin anh Kính ngh vi c, tr c khi đi tôi đã không quên ghé v n phòng c a đoàn, lén "chôm" m t x p gi y công tác l nh có đóng d u h n hời đ dùng làm gi y đi đ ng sau này. Tôi đi buôn cà phê k t đó, m i tháng đi ch ng ba b n chuy n là tôi "r ng r nh". Buôn cà phê càng ngày càng khó khăn vì b n thu v c các tr m đ c đ ng đ n đ n đã khám phá ra các trò "ng y trang" c a con buôn ch ng h n nh ch a cà phê trong các qu bí r khót r ng, hay đ ng cà phê trong gi nh ng m t trên ng y trang b ng l p m m ru c, hay gi làm b ng ch a v.v... nhi u con buôn đã đ khóc, đ c i vì b thu v khám phá ra và b t ch thu m t s ch v n. Trong su t th i gian đi buôn, tôi "bình chân nh v i", ch a h b b t l n nào c . Ph n thì nh may m n, ph n nh tôi "đóng k ch" gi i, c m i l n xe đ ng t tr m thu là tôi xu ng xe, xách cái ba lô đ ng cà phê đi th ng ngay vào trong tr m, ng i hút thu c ào, m t t nh queo, ch đ n khi b n thu v khám xét xe xong thì tôi m i l ng th ng ra xe. Đi buôn đ ng Ban Mê Thu t đ c ch ng vài tháng thì tôi ng ng vì s b b n thu v quen m t. Tôi đ i qua đi buôn đ ng Nhatrang-Saigon, ban đ u tôi ch mua cà phê t NhaTrang đ em vào Sài Gòn, ti n l i ki m đ c ít h n tr c nhi u cho nên sau đó tôi bèn buôn hai chi u và ngoài cà phê ra tôi "khu ch tr ng" thêm nhi u m t hàng khác nh qu n jean, dày dép, v i vóc, đ đi n, thu c men, đô la v.v...Tôi ki m đ c khá ti n, đ lo cho b n thân và giúp đ gia đnh. Trong th i gian đi buôn, tr ng i chính c a tôi là v n đ nhà c a trú ng , tôi không có gi y t tùy thân h p l , ch dùng toàn gi y t gi đ đi l i, đã v y c hai n i Nha Trang l n Sài Gòn tôi đ u không có nhà. Vào th i bu i lúc b y gi , do chính sách ki m soát "h kh u" ch t ch c a nhà n c, ng i dân đâu có quy n t do đi l i hay mu n đ đầu thì . Nhi u hôm buôn hàng v NhaTrang b ng đ ng t u l a, tàu đ n ga vào n a đ em tôi

đành ngói lợp trên gác ga, chèo đèn sáng mờ đi ra chèo giao hàng. Lúc ngói ngoài ga, thắp tha thắp thắp vì hắt sáng lờ mờ u minh đèn sáng bèn thu xếp, công an ! Nghĩ đi buôn tốp ngói ăn chèo thắp ra khèo cèo vô cùng !!!

Trong suốt thời gian đi buôn hàng chuyên, tôi đã được sự giúp đỡ của nhiều ân nhân như anh chèo Lưu Trọng A (trên gác 75, tôi đã thuê nhà anh chèo ở trong SG), bác Năm, mẹ của Nhị Ý, bạn gái tôi, ông cai trèo ngói u hèo Tân Phèo (ba của Lê Văn Dành, bạn học với Tú, em tôi), và chèo ngói Tuyết Sum (bạn tôi) v.v...

Khi tôi vào Sài Gòn, anh chèo A lúc nào cũng cho tôi ăn ở trong nhà mà không sợ an ninh phèo phèo khóm dòm ngó. Đèn lúc tôi trèo ra Nha Trang, ba của em Dành sợ lòng chèo a chèo p tôi trong nhà nấp mé sau trèo ngói hèo mà không sợ ông hiều trèo ngói đèo ý. Bác Năm thỉnh thoảng cho tôi tá túc qua đêm mà không ngói sợ bèo phiến lờ nờ u công an xét nhà. Với chèo ngói Sum Tuyết cèo u mang tôi đi đèo, đãi đèo ăn uống, giúp đỡ tiền bạc khi tôi cần v.v... Tất cả những ân tình lờ y tôi không bao giờ quên.

Xin cảm ơn tất cả, cảm ơn người, cảm ơn đời !

1980...

Năm 79 sau khi lập gia đình tôi ngừng đi buôn hàng chuyên, nghề ngáo cèo tôi đi buôn mặt thèo hàng khác: buôn “tốp do” !

Tháng 06/79 với chèo ngói vèo t biên giới của Bé, đi ngay ban ngày, giờ đèo dân ngoài Bèo Miều, đi ghe nhỏ ra khơi chèo ghe lờn đón. Tốp chèo c bèo bèo ghe lờn không ra đèo c, chúng tôi đành phải quay vèo. Hôm lờ y hú hèo n, may mà không bèo bèo t ! Sau đó vì ngoài Nha Trang biển đèo ng cho nên tôi vào Sài Gòn kiếm mặt khác, tôi vèo t biên ba lờn t Bà Rịa, lờn cuội cùng vào đèo u năm 80 mặt đi chót lờ t. Ghe tôi đi, bèo ngang hai thèo c rèo i, bèo dài mèo i hai thèo c, tèo ng cèo ng 49 ngáo i ngói xèo p lờ p nhèo cá mòi. Mặt đi đèo c hai ngày thì gặp bão, ghe bèo chèo t máy, nèo c ngáo p đèo y ghe vì máy bèo m hèo, trèo i đang đêm cho nên khó có cèo may đèo c tàu khác trông thấy đèo đèo n cèo u. Còi nhèo chèo t chèo c ! Tôi bóp chèo t tay vèo, lòng chèo xuèo ng, hèo i hèo n đã đèo a nằng vào còi chèo t. Tôi nhèo m mết, nghĩ đèo n mèo già, khèo thèo m gèo i “mèo i” nhèo thay lờ i tèo biết ! Ngáo i lái ghe bèo n viên hèo a pháo (flare) cuội cùng lên không trung, cèo cèo u may ! Ánh sáng của hèo a pháo tèo t lờ m sau vài phút, bóng đêm lờ i bao trùm, trên ghe đèo ng nhèo đã có nhèo ng tèo ng khèo n nièo m nhèo “Nam Mô A Đà Phèo t”, “Giê Su Ma Lờ y Chúa Tôi”. Chèo ng đèo n a tèo ng đèo ng hèo sau mết con tàu đang tèo n đèo n vèo hèo ng chúng tôi, pha đèn sáng rèo c. Đúng 12:30 đêm, ngày 31 tháng 01 năm 1980, con tàu Hòa Lan Smith Loyd đã vèo t đèo c tốp cèo 49 thuyèo n nhân ra đi tèo hai ngày trèo c tèo i p Ngáo c Hà, cây số 80 Bà Rịa. Hôm lờ y, tôi xem nhèo mình đã đèo c tái sinh !

Chúng tôi ở trên tàu bèo y ngày, đi mết chuyèo n “cruise” thèo n tiên nhèo t trong đèo i !!! Thèo y thèo đoàn chèo có bèo y ngáo i, hèo đèo i xèo vèo i chúng tôi hèo t sèo c tèo t. Ông thuyèo n phó cho biết đêm hôm lờ y ông đang trèo c lái tèo u thì nhìn thấy hèo a pháo trên trèo i, ông có linh tính là thuyèo n bè nào đó đang SOS cho nên vèo i vàng đèo i tèo a đèo, quay tèo u vèo hèo ng pháo sáng, chính nhèo vèo y mèo i kèo p thèo i vèo t chúng tôi.

Chúng tôi đèo c đèo a vèo trèo i tèo nèo n Singapore, và hèo n hai tháng sau thì vèo chèo ng tôi đi đèo nh cèo tèo i Canada.

Hiều nay, nói theo câu hát của nhạc sĩ Phạm Duy thì “tôi vèo n sèo ng, tôi vèo n ăn và tôi vèo n thèo ”

Quèo thèo t vèo y,

Tôi vèo n sèo ng nèo i xèo ngáo i, nhèo ng luôn luôn mèo i c “Nha Trang ngày vèo ” !

Tôi vèo n ăn nhèo ng kiêng cèo đèo thèo, cái “đèo nhèo t khóa i” đâm ra bèo gièo m đi mết nèo a !

Tôi vèo n thèo và đang thèo cái không khí tèo do cèo a xèo ngáo i !

Nhìn Lại Mảnh Đời

Tài liệu: Phạm Khôi Long
Thị trấn, Ba, 10 Tháng 1 Năm 2012 07:42

Phạm Khôi Long
Võ Tánh/ 65-66